

УДК: 338.48 (477)

DOI: 10.35340/2308-104X.2019.83-2-09

**РЕЙТИНГОВИЙ АНАЛІЗ
СТАНУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ
В УКРАЇНІ**

ЛОХМАН Н. В.,
кандидат економічних наук,
доцент, зав. кафедри економіки та
бізнесу,
Донецький національний
університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-
Барановського

**RATING ANALYSIS OF THE
STATE OF TOURISM INDUSTRY
IN UKRAINE**

LOKHMAN N.,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor, Head of the
Department of Economics and
Business, Donetsk National
University of Economics and Trade
named after Mikhail Tugan-
Baranovsky

У статті представлені результати рейтингового аналізу стану туристичної галузі. Рейтинговий аналіз країн світу проведений на основі індексу туристичної конкурентоспроможності. Рейтинг України в 2016 р. щодо конкурентоспроможності туристичної галузі є невисоким і потребує покращення.

Ключові слова: туристична галузь, рейтинг, індекс, конкурентоспроможність, подорожі.

В статье представлены результаты рейтингового анализа состояния туристической отрасли. Рейтинговый анализ стран мира проведен на основе индекса туристической конкурентоспособности. Рейтинг Украины в 2016 г. по фактору конкурентоспособности туристической отрасли является невысоким и нуждается в улучшении.

Ключевые слова: туристическая отрасль, рейтинг, индекс, конкурентоспособность, путешествия.

The article presents the results of the rating analysis of the tourism industry. Rating analysis of the countries of the world is based on the index of tourism competitiveness. Ukraine's rating in 2016. The competitiveness of the tourism industry is low and needs to be improved.

Keywords: tourism industry, rating, index, competitiveness, travel.

Постановка проблеми. В останні десятиліття подорожі та туризм виступають одними з найвпливовіших факторів зростання економік держав та регіонів. Індустрія гостинності створює 1 з 10 робочих місць на планеті, її внесок у світову економіку у 2016 році склав 7,6 трильйони доларів (10,2% ВВП світу), а кількість міжнародних прибутків склала 1,2 млрд та продовжує щорічно зростати [1]. Туристична галузь стрімко розвивається, використовуючи традиційні резерви розвитку, однак ступінь конкурентної боротьби потребує нового імпульсу для обґрунтування своїх конкурентних позицій, це можливо в рамках інноваційної орієнтації підприємства цієї галузі. Інноваційна орієнтованість туристичних підприємств приносить нові ідеї, послуги та

продукти на ринок, що дозволяє сервісу та рівню пропозиції переходити на вищий щабель розвитку.

Тому необхідно зупинитися на визначенні ступеню конкурентоспроможності туризму в країнах світу і визначити місце України в цьому рейтингу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ряд авторів [1–9] в своїх наукових працях зупиняються на аналізі туристичної галузі в Україні.

Так, у статті Бабіна Н. І. проведено аналіз стану ринку міжнародного туризму; аналіз рейтингу країн світу за рівнем індексу конкурентоспроможності сектору подорожей і туризму; розглянуто складові індексу конкурентоспроможності країни у сфері подорожей і туризму; надано прогноз тенденцій розвитку міжнародного туризму до 2020–2030 рр. [3]

Ангелко І. В. на основі комплексного аналізу визначає сучасний стан розвитку туристичної галузі в Україні, висвітлює її особливості, проблеми та відображає перспективи розвитку туризму в майбутньому як важливого сектору економіки та соціальної сфери [2].

Трегубов О. С. визначає специфічні особливості туристичної діяльності; за допомогою статистичних даних наглядно ілюструє роль туристичної індустрії в світовій економіці; проводить аналіз розвитку туристичної індустрії в Україні, який свідчить про негативні тенденції, які є наслідком політичних і економічних подій в країні [8].

Проноза П. В. розглядає актуальні питання розвитку туристичної галузі в світі та Україні; на основі глобальних рейтингів визначає місце України в світовому туристичному просторі [7].

Парфіненко А. Ю. в своїх дослідженнях висвітлює основні гальмівні чинники, що створюють загрози для конкурентоспроможності України як туристичної держави, окреслює низку заходів, реалізація яких забезпечить формування дієвої пріоритетності сфери туризму як чинника соціально-економічного розвитку країни [6].

Автором Гостевой Н. П. розглянуто перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні та її місце у світі [4].

Але рейтинговий аналіз стану туристичної галузі в Україні порівняно зі світовим лідерами останнім часом не представлений в дослідженнях.

Метою статті є аналіз стану туристичної галузі в Україні на основі світових рейтингів та індексів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туризм упродовж усієї історії свого економічного існування має репутацію специфічної сфери, яка динамічно розвивається у складі галузей обслуговування і посідає все більш помітне місце у світовій економіці за показником швидкості обігу капіталу, кількістю зайнятих, обсягом експорту послуг, та є джерелом доходів для національних бюджетів. Розвиток туристичної галузі України є пріоритетним напрямом національної економіки і культури, важливим фактором підвищення міжнародного престижу країни [4].

Згідно доповіді «Конкурентоспроможність туризму і подорожей» (The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017) [9] Україна посіла 88 місце за

загальним індексом туристичної конкурентоспроможності серед 136 держав світу.

Звіт «Конкурентоспроможність у категорії Подорожі та Туризм» містить чотири категорії, що враховуються для визначення індексу туристичної конкурентоспроможності, а саме The Enabling Environment subindex, (субіндекс сприятливих передумов для розвитку туризму: сприятливе бізнес-середовище, безпека та охорона, здоров'я та гігієна, людські ресурси та інформаційні технології), The T&T Policy and Enabling Conditions subindex (субіндекс внутрішньої політики та державного регулювання галузі туризму: пріоритетність туризму на державному рівні, міжнародна відкритість, цінова конкурентність, стан навколишнього середовища), The Infrastructure subindex (субіндекс інфраструктури: повітряна, наземна та водна транспортні інфраструктури, туристична інфраструктура), The Natural and Cultural Resources subindex (субіндекс природних та культурних ресурсів) [1].

Індекс конкурентоспроможності туризму розраховується на основі 14 окремих компонентів (рис. 1)

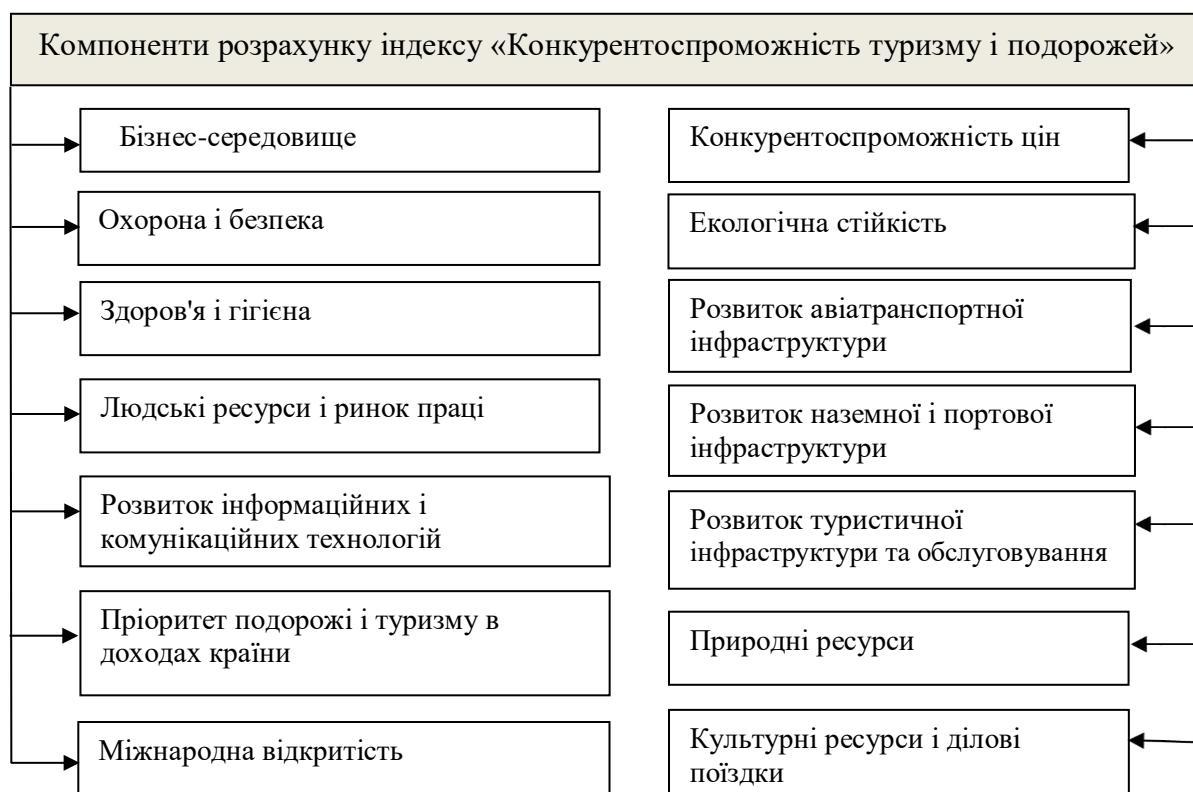

Рис. 1. Компоненти розрахунку індексу «Конкурентоспроможність туризму і подорожей» [5]

У кожному компоненті є свої лідери і аутсайтери, так як в кожній країні є свої особливості розвитку туризму. Згідно підсумковому рейтингу, який складено за індексом конкурентоспроможності туризму і подорожей 2016 року [5], трійка лідерів виглядає наступним чином: Іспанія, Франція, Німеччина

(рис. 2). Рейтинг України (88 місце) свідчить про низький показник конкурентоспроможності нашої країни порівняно з країнами ЄС.

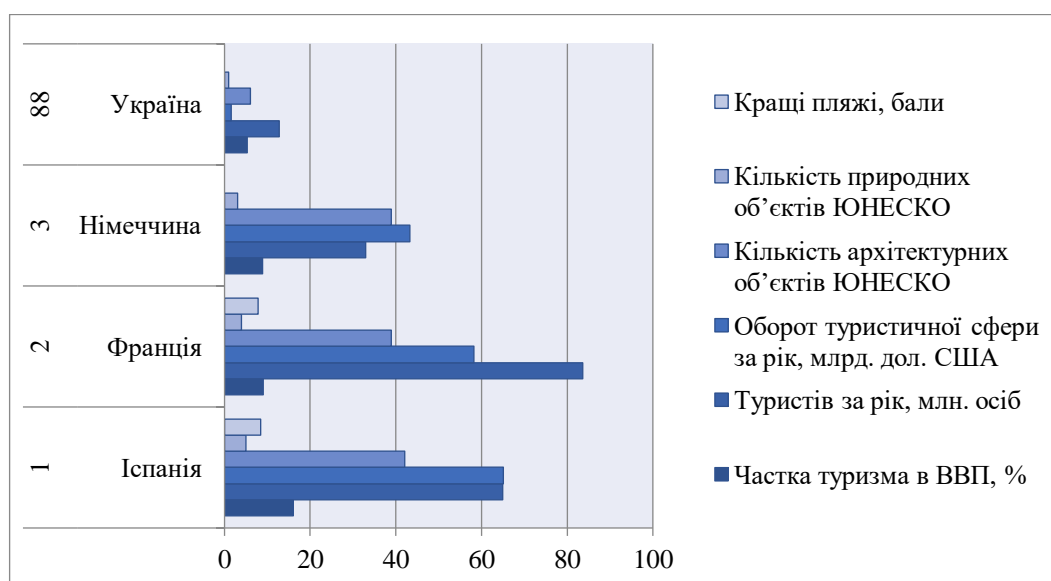

Рис. 2. Порівняння показників країн-лідерів туристичної сфери та України [5]

Європа залишається найбільш конкурентним туристичним регіоном, залучивши 620 мільйонів із 1,2 млрд міжнародних відвідувачів у 2016 році. Позиція України близька до Македонії (89), Вірменії (84), Казахстану (81) та Грузії (70), а найменш конкурентоспроможними виявилися галузі туризму Ємену (136), Чаду (135) та Конго (133).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз доповіді «Конкурентоспроможність туризму і подорожей», в якій визначається стан туристичної галузі на основі світових рейтингів та індексів довів невисокі показники України в 2016 р., але туристична сфера динамічно розвивається тому нашій країні доцільно сконцентрувати зусилля на покращення стану цієї галузі, що має бути відображено в світових рейтингах.

Перспективами подальших досліджень є інтеграція світових рейтингів, які характеризують туристичну сферу, з метою комплексного дослідження стану туризму в Україні.

Література:

1. Офіційний сайт Асоціації індустрії гостинності України. URL: <http://aigu.org.ua/wef.html> (дата звернення: 05.07.2018).
2. Ангелко І. В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. *Український соціум*. 2014. № 2. С. 71–79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2014_2_9 (дата звернення: 16.06.2018).
3. Бабіна Н. І. Аналіз рейтингу конкурентоспроможності країн у галузі міжнародного туризму. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип.3. С. 33–38.

4. Гостева Н.П. Місце туристичної індустрії України у світі. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Державне управління.* 2009. № 2. С.45–50.

5. Ежегодный доклад всемирного экономического форума в сфере туризма и путешествий 2017. URL: <http://stattur.ru/journal/20170419/> (дата звернення: 10.07.2018).

6. Парфіненко А. Ю. Туризм як національний пріоритет соціально-економічного розвитку України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Економічна серія.* 2010. № 884. С.165–170.

7. Проноза П. В. Аналіз стану туристичної галузі в Україні. *Управління розвитком.* № 3 (181). 2015. С. 56–63.

8. Трегубов О.С. Особливості туристичної індустрії та її роль в економіці. *Економіка і організація управління.* 2016. № 1 (21). С. 190–200.

9. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 Paving the way for a more sustainable and inclusive future. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017> (дата звернення: 25.05.2018).

References:

1. Ofitsiynyy sayt Asotsiatsiyi industriyi hostynnosti Ukrayiny, (2017) available at: <http://aigu.org.ua/wef.html> (accessed 5 July 2018).

2. I. V. Anhelko, (2014) “Suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku turystychnoyi haluzi v Ukrayini”. *Ukrayins'kyy sotsium*, , vol. 2, pp. 71–79. available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2014_2_9 (accessed 16 June 2018).

3. N. I. Babina (2015) “Analiz reytnhu konkurentospromozhnosti krayin u haluzi mizhnarodnoho turyzmu”, *Hlobal'ni ta natsional'ni problem ekonomiky*, vol. 3, pp. 33–38

4. N. P. Gosteva, (2009) “The place of tourism industry in Ukraine in the world”, *Scientific and Production Magazine "State and Regions". Series: Public Administration*, no 2, pp. 45–50

5. Yezhegodniy doklad vseмирного ekonomicheskogo foruma v sfere turizma i puteshestviy, (2017) available at: <http://stattur.ru/journal/20170419/> (accessed 10 July 2018).

6. A. YU. Parfinenko, (2010) “Turyzm yak natsional'nyy priorytet sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrayiny”, *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.N. Karazina. Ekonomichna seriya*, no 884, pp.165–170.

7. P. V. Pronoza, (2014) “Analiz stanu turystychnoyi haluzi v Ukrayini”, *Upravlinnya rozvytkom*, no 3 (181), pp. 56–63.

8. O. S. Trehubov, (2016) “Osoblyvosti turystychnoyi industriyi ta yiyi rol' v ekonomitsi”, *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya*, no 1 (21), pp. 190–200.

9. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 Paving the way for a more sustainable and inclusive future. available at: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017> (accessed 25 May 2018).

In recent decades, travel and tourism have been one of the most influential factors in the growth of the economies of states and regions. The hospitality industry

creates 1 out of 10 jobs on the planet, its contribution to the world economy in 2016 amounted to 7.6 trillion dollars (10.2% of world GDP), and the number of international profits was 1.2 billion and continues to grow annually. The tourism industry is rapidly developing, using traditional reserves of development, but the degree of competition requires a new impetus to justify its competitive position, this is possible within the framework of innovation orientation of the enterprise in this sector. The innovative orientation of tourism enterprises brings new ideas, services and products to the market, which allows the service and the level of the offer to move to a higher level of development. Therefore, it is necessary to dwell on the definition of the degree of competitiveness of tourism in the countries of the world and to determine the place of Ukraine in this rating.

Throughout the history of its economic existence, tourism has a reputation of a specific sphere that is dynamically developing as a part of the service industries and is becoming more and more prominent in the world economy by the indicator of the rate of turnover of capital, the number of employees, the volume of export of services, is a source of income for national budgets. The development of the tourism industry of Ukraine is a priority area of the national economy and culture, an important factor in raising the international prestige of the country. According to the report "The Competitiveness of Tourism and Travel" (The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017), Ukraine ranked 88th in the total index of tourism competitiveness among 136 countries of the world.

The Report on Competitiveness in the Travel and Tourism category contains four categories that are taken into account for the definition of the tourism competitiveness index, namely the Enabling Environment subindex, a sub-index of favorable conditions for tourism development: a favorable business environment, safety and security, health and hygiene, human resources and information technologies), The T & T Policy and Enabling Conditions subindex (subindex of domestic policy and state regulation of the tourism sector: the priority of tourism at the state level, international openness, price competition Infrastructure subindex (infrastructure subindex: air, land and water transport infrastructure, tourism infrastructure), the Natural and Cultural Resources subindex (sub-index of natural and cultural resources).

Europe remains the most competitive tourist region, attracting 620 million out of 1.2 billion international visitors in 2016. The position of Ukraine is close to Macedonia (89), Armenia (84), Kazakhstan (81) and Georgia (70), while Yemen (136), Chad (135) and Congo (133) turned out to be the least competitive.